
 Fredag 12 sept. 1941. - 519 dag etter okkupasjonen.

Amerika tæler ikke fler episoder a la "Greer", "Sessa" og "Steel Seafarer", sa president Roosevelt i sin forventningsfullt imøtesette tale i kringkastingen til kveld. (Idag morges kl. 4 norsk tid.) Disse episoder er overvældende svake og urepshandlinger i forsvaret som Amerika anser fritt, og utenfor krigslovens rammer å møte slikt sjøoverfart har U.S.A.s flåte og kystforsvar nu fått ordre om uten nølen å angripe og ødelagge et hvert tysk eller italiensk krigsskip eller fly som viser sig i farvann hvor det ferdes skib som går med forsyninger, og som må anses for nøytralt farvann. Flåten skal ikke bare verne amerikanske skib, men alle skib i disse strøk. Det gjelder Bødehavet og hele Nord-Atlantiken mellem Amerika og Island, og Storbritannia. Uboter og overflateskip som tilhører aksemaktene, ferdes nu i disse farvann på egen risiko. Det gis ikke fler varsler.

Presidenten opplyste bl.a. at det var den tyske ubåt som angrep Westroyeren "Greer", og denne hendelse så i selvforsvar. Tyskerne hadde innrømmet det var deres U.b't. Her minnet også om episoden med "Robin Moor" i Syd-Atlantiken for noen tid tilbake, om "Sessa" som for tiden gikk under Panamaflagg og hvorfra bare 3 mann er berget etter senkningen uten varsel i Atlanterhavet, og om "Steel Seafarer" som blev senket av tysk fly 400 km. syd for Suez.

Roosevelt fremholdt at det var uverdig for en stor nasjon som U.S.A. å tale senkningen av handelsfartøyer på det åpne og frie hav. Slikt var forbrytelser som burde straffes. Og han gikk ut fra at alle amerikanere var enig med ham i hans syn her. Og de som ikke var enige var ikke amerikanere. En skulde huske at Hitlers mål var å tiltvinge sig herredømme også på havene, med å ødelagge verdens handelsflåte og krigsmarine. Og deretter kunde han i ro og mak ta også U.S.A. Ja, selv om statene doblet eller redoblet flåtestyrken, har en ingen garanti for at ikke også Hitler greidde å oppnå et gigantisk byggeprogram som overfløy dette, om han i fred fikk utnytte alle europeiske resurser. Derfor måtte forsyningene til de allierte frem. Demokratiene måtte forsvares mot Hitlers amoral og anti-religiøse bevegelse, og hans intense selvforgudelse.

X

I formen er Roosevelts tale ingen krigserklæring, men i gagnet blir det et langt skritt i den retning. Den danner absolutte forsvarszoner, og det blir så aksemaktene som i tilfelle provoserer.

X

Krigen i øst går sin gang, ingen vesentlig endring i frontene siste par døgn. Den russiske motoffensiv sattes kraftig inn 4 steder på midtfronten, fra halvveis mellem Smolensk og Novgorod i nord, til Gomel i syd. Ubekreftet forlydende sier at Smolensk er erobret tilbake. Tyskerne innrømmer svare tap, og voldsomt russisk press.. Leningrad forsvares helt motodlig. For noen dager siden meldte Berlin at tyskerne stod ved Neva og Tsarskøje Selc. Vi hører ikke mer til det, antagelig er den fremskudte kolonne kuttet av fra sin base. Kampene raser heftigt for tiden ved Ilmensiden, syd for Leningrad og 9-11 mil borte.

I Ukraina forsøker tyskerne fremdeles å slå forbindelse over Dnjepr, men lider store tap og mislykkes. Sessa er en hard nøtt for romanerne og ungarene som her tusener fellne under angrepene de blir kommandert frem til. Tyskerne har fremdeles større flytap enn russerne som holder sig i forsvaret. Tyskerne har igår satt igang en ny offensiv på Murmanskysten, i nok så stor stil. Ingen meldinger derfra annu.

X

Det britiske flyvåpen samlet sig det siste døgn til angrep på mål i Italia. I Nord-Italia var især Torino hjemsoekt, jernbaner og fabrikker blev sterkt skadet. De fire motors kjempefly var i virksomhet og fløy vellykket de 5000 km. fram og tilbake. Fly fra Egypt og Malta hjemsoekt Sicilia og Syd-Italia, Korinthkanalen og byene i Libya. Kanalkysten blev hjemsoekt med dagangrep og nattangrep. I lønatt ingen fiendtlig motstand i luften, og bare et tysk fly over England. I underhuset blev det igår opplyst at fra 1 april til 8 september mistet briterne 558 fly (bombefly) i angrepene over Kanalkysten og i Vest-Tyskland.

X

Ordf. Stensaker i Bergen har flere ganger ønsket sig fri hvervet, og send nylig ny henvendelse om å bli satlediget. M.S. i Bergen pekte så ut byretts dommer Astrup Nielsen til ny ordf. og forbigikk Niels A. Størdahl. Denne blev formæret, og skrev til Innenriksdep. at han vilde bli løst fra sitt hverv som varaordf. Svaret fra departementet var at både ordf. Stensaker og varaordf. Størdahl skulde stå i sine stillinger. De fikk ikke lov til å slutte.

X

2.

Skuddene falt i Oslo. To gode nordmenn fant døden for voldsmennenes kuler fordi de tilføyte seg å hevde norske interesser kontra de diktatoriske tyske ønsker. Det var Viggo Hansteen og Rolf Vickstrøm.

Mange mener at det som her skjedde vil volde okkupasjonsmakten mer besvær enn de selv aner. Landsorganisasjonen teller 300 000 medlemmer, og de fleste er bevisste arbeidere, som fra Landsorganisasjonens første dager har vært med i kampen, og de har alltid vært fascismens bitreste fiende.

Dersom vår avis når frem til noen av disse, vil vi imidlertid henstille til dem å opptre forsiktig. Det tjener ingen hensikt å lage demonstrasjoner som fører til arrestasjoner og harde dommer. Arbeiderklassen og det hele folk må forberede sig på å gjøre en felles og samlet innsats når tiden er inne, til landets befrielse. Da kan vi betale tilbake med renter hvad vi har lidt av tortur og ydmykelser, -- dersom vi da greier å nedlate oss til slikt barbari. Men vi kan forsikre hr. Terboven og hans lakeier om at dem har vi i hvert fall et godt øye til. Heller ikke tror vi hevnens dag er så langt borte. De skal bittært få angre de skudd som blev avfyrt mot de to norske arbeiderførere i Oslo 10 september 1941.

x

Av de to martyrer kjente vi personlig advokat Viggo Hansteen. Han har hele sitt liv vært en trofast forkjemper for arbeidernes sak, og har aldri forsøkt å berike sig selv. Han fulgte sin overbevisning, og hørte til på arbeiderbevegelsens ytterste venstre fløy. Han falt på sin post. Men hans og de andre martyres blod blir en seil til befrielse av det norske folk fra nazismens åk.

Til ny kommisjonærisk formann i Landsorganisasjonen er utnevnt hr. Fossum. Han har aldri hatt nogen stilling innenfor Landsorganisasjonen. Den eneste måte han har gjort sig bemerket på er at han har vært innblandet i en hel rekke rettssaker. Vi tror ikke han blir en lykkelig mann.

x

I L. radio holdt utearikminister Trygve Lie igår kveld minnetale over de to henrettede.

Situasjonen klarer, byggete han, ingen tror lenger på Tysklands endelige seir. Men vår fremdeles talmødige og gjør intet overvilet. Signalet til sluttkampen skal bli gitt tydeligt og klart.

Vickstrøm var en representant for det beste innen den norske arbeiderbevegelse, intilligant, saklig og med personlig vinnende vesen, og med offervilje. Hansteen hadde disse egenskaper kanskje i ennu høyere grad, og han fulgte trofast konge og regjering i loyal pliktoppfyllelse så lenge de befant sig i landet. De to menn har risset sitt navn for alltid i norsk historie.

Da den svenske fagkongress i Stockholm åpnet sitt møte igår, var første post en minnehøytidighet for de to henrettede fagforeningsledere i Oslo. Formannen i den svenske fagforening, hr. Lindberg, sa bl.a. Vi beklager det forferdelige som har hendt, og det tyske overgrep mot våre brødre i Norge. Vi beklager også at de tyske arbeidere ikke er istand til å øve innflytelse på begivenhetene. Vi tror ikke det er med deres gode vilje slikt hender. Og vi mener at ingen kan begå en slik forbrytelse uten å bli straffet for det. Det norske folk kan ikke vinnes med makt eller med slike midler. Vi hedrer de fallnes minne, det blir et nytt bindelødd mellem de nordiske folk.

Forsamlingen stod så et minutt i den dybeste taushet. Og etterpå blev det vedtatt en sympatiadresse til det norske arbeidende og frihetselskende folk.

x

I Bergen arbeides det for tiden også med fagorganisasjonen, for å få den til et livdigt tysk rødskap. Men her er ingen særlig god vilje i så måte, og det vilde ikke undra noen om vi også her snart får den civile undtagelsestilstand. Både av denne og andre grunner.

x

"Bergens Tidende" har noen dager atter hatt forhåndscensur. Det er ikke så liketil å være herrefolket til legs. Også vårt blad vilde de vel gjerne censurere litt. Men vi håper leserne er varsomme og holder tett, så de ikke slipper til. Vi takker fremdeles for hjertelige hilsener og bidrag, spesielt for et beløp 11 dms.

x

En lytter i Bergen har sendt sølydende oppsigelse av licens til Norsk Rikskringkasting: -- Da den forjettede "atorhetstid" - auf hiesigem Platze, nu er blitt merkbar på de forskjelligste måter, bl.a. derved at radioapparatene er blitt beslaglagt, har jeg hermed fornøyelsen av å si opp min licens nr. Jeg ønsker selvfølgelig ikke tilsendt programbladet. Jeg foretrekker å lese Snorre. Det er selvfølgelig at min oppsigelse blir permanent, -- så lenge "nyordningen i Europa" pågår. Heil og sæl!

x

U.S.A.s delegasjon til Moskva reiser nu i helgen, med Harriman til chef. Delegasjonen hadde fredag kl. 10,30 en konferanse med president Roosevelt før avreisen.

(Navn. Adr.)